Kohtunikku karistati järjepidevate rikkumiste eest palga vähendamisega

11. November 2024

Riigikohtu juures asuva distsiplinaarkolleegiumi otsuse õiguspärasust hinnanud Riigikohtu üldkogu nõustus kolleegiumiga ning tunnistas Harju Maakohtu tsiviilasjade kohtuniku Merike Varuski süüdi kohtuasjade lahendamisega venitamises, pöördumistele korduvas vastamata jätmises, lugupidamatus ja ebaviisakas suhtumises menetlusosalisse ning maakohtu esimehega koostööst keeldumises. Erinevalt distsiplinaarkolleegiumist mõistis Riigikohtu üldkogu Varuski õigeks aga osakonnajuhatajaga koostööst keeldumises.

Korduvate ja järjepidevate rikkumiste eest karistas distsiplinaarkolleegium kohtunikku palga vähendamisega. Hoolimata osalisest õigeks mõistmisest leidis üldkogu, et kohtunikule mõistetud karistus on põhjendatud ja jättis distsiplinaarkolleegiumi otsuse selles osas muutmata. Üldkogu sedastas, et karistuse määramisel võib arvestada kohtunikule varasemalt määratud distsiplinaarkaristusega, vastasel juhul ei pruugi olla tagatud distsiplinaarvastutuse enesepuhastuslik funktsioon kohtusüsteemi jaoks.

Lisaks selgitas Riigikohtu üldkogu, et kohtuniku suhtes korraldatav distsiplinaarmenetlus erineb teistest menetlusliikidest ning kriminaalmenetluse reeglid sellele otse ei kohaldu. Kuigi distsiplinaarkolleegiumi menetlus on uuriv, on kolleegium seotud süüdistuses toodud süütegude kirjeldusega ning kohtunikku ei ole võimalik mõista süüdi teos, mida süüdistuses pole mainitud ja mille kohta ilmneb teave alles menetluse käigus.

Kohtunik rikkus kohtuasja mõistliku ajaga menetlemise nõuet tsiviilasjas, mis oli tema käes üle nelja aasta. Sellist venimist ei õigustanud ükski erandlik asjaolu. Lisaks rikkus kohtunik samas tsiviilasjas seaduses ette nähtud kohtuotsuse kuulutamise aega ning jättis menetlusosalised protsessi kulgemisest ajuti täielikku teadmatusse. Distsiplinaarkolleegiumi hinnangul annavad tuvastatud rikkumised tunnistust süsteemsetest vajakajäämistest kohtuniku töös.

Samuti heideti kohtunikule ette teise tsiviilasja menetluse põhjendamatut ja süülist venitamist. Distsiplinaarkolleegium tõdes, et kohtunik ei korraldanud enda tööd selliselt, et tal olnuks võimalik lahendada kohtuasi mõistliku aja jooksul, ning vastupidi kohtumenetluse hea tava nõudele saabus protsessis põhjendamatu tegevusetuse periood. Samas kohtuasjas suhtus kohtunik menetlusosalisse istungil lugupidamatult ja ebaviisakalt. Selline käitumine pole lubatav ega aktsepteeritav ning on vastuolus ka kohtunike eetikakoodeksiga.

Lisaks mõistis distsiplinaarkolleegium kohtuniku süüdi Harju Maakohtu esimehe ja osakonnajuhatajaga koostööst keeldumises. Riigikohtu üldkogu mõistis kohtuniku aga osakonnajuhatajaga koostööst keeldumises õigeks. Üldkogu hinnangul väljus distsiplinaarkolleegium selle etteheite puhul

distsiplinaarsüüdistuse piiridest. Algne süüdistus ega selle täiendus ei sisalda ühtegi viidet sellele, et kaebaja jättis ametikohustused süüliselt täitmata, keeldudes osakonnajuhatajaga koostööst. Riigikohtu üldkogu selgitas, et distsiplinaarkolleegium on seotud süüdistuses toodud süüteo kirjeldusega ega saa mõista kohtunikku süüdi teos, mida süüdistuses ega selle täiendustes distsiplinaarsüüteona ei käsitata.

Kohtunik jäi siiski süüdi maakohtu esimehega koostööst keeldumises. Kuigi tegu oleks saanud süüdistuses selgemini ja detailsemalt käsitleda, ei väljunud üldkogu hinnangul kohtuniku süüdimõistmine selles teos süüdistuse piiridest ning kohtunikul oli võimalik selle etteheite osas esitada omapoolsed vastuväited ehk teostada oma kaitseõigust. Üldkogu rõhutas, et esimehe tehtav järelevalve ei ole kohtuniku sõltumatuse rikkumine, sest esimees ei tee järelevalvet õigusemõistmise sisulise poole üle, vaid kohtuniku töökorralduse üle. Selliste kohtumiste eesmärk peaks olema eelkõige otsida võimalusi, kuidas teha koostööd, et lahendada töökorralduslikud probleemid väljaspool distsiplinaarmenetlust.

Distsiplinaarkolleegiumi hinnangul õõnestab õigusvaidluse põhjendamatu venimine selgelt ühiskondlikku usaldust kohtusüsteemi vastu. Seda süvendab üleolev ja lugupidamatu käitumine menetlusosalisega ning pöördumiste ignoreerimine.

Seaduse järgi võib kohtunikku distsiplinaarsüüteo eest karistada noomituse, rahatrahvi, palga vähendamise või ametist tagandamisega. Distsiplinaarkolleegium leidis, et praegusel juhul ei paista olukord olevat pikemas perspektiivis jätkusuutlik. Samas ei ole praeguses distsiplinaarasjas tehtud etteheited piisavad, et kohtunikku ametist tagandada. Kolleegiumi hinnangul on aga ilmselgelt ebapiisavad kergemad sanktsiooniliigid, nagu noomitus ja rahatrahv. Seega karistas kolleegium kohtunikku ametipalga 20% vähendamisega pooleks aastaks.

Distsiplinaarkolleegium on kohtunikkonna omavalitsusorgan, mis lahendab kohtunike tööd puudutavaid kaebusi viieliikmelises koosseisus, kuhu kuuluvad kolm riigikohtunikku, üks ringkonnakohtunik ning üks esimese astme kohtu kohtunik. Riigikohtunikest liikmed nimetab Riigikohtu üldkogu ning esimese ja teise astme kohtu kohtunikest liikmed valib kohtunike täiskogu.

Niidistsiplinaarkolleegiumi otsuse [1],üldkogu otsuse[2] kui ka riigikohtunik Vahur-Peeter Liini eriarvamusega [3]saab tutvuda Riigikohtu veebilehel.

Teate sisestas:
Sandra Sommer
pressiesindaja
5333 9846, 730 9042
sandra [dot] sommer@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/kohtunikku-karistati-jarjepidevate-rikkumiste-eest-palga-vahendamisega

Lingid
[1] https://www.riigikohus.ee/sites/default/files/distsiplinaarasjad/distsiplinaarkolleegiumi_otsus_9-13-24-1_anonyymitud.pdf
[2] https://www.riigikohus.ee/et/lahendid/?asjaNr=3-24-2036/10
[3] https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?asjaNr=3-24-2036/11